MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
ABIGAIL LOFARO

Seduta ta' l-4 ta' Gunju, 2009

Citazzjoni Numru. 1067/2003

Sandro Scerri

vs

Simon Darmanin

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni ppresentata mill-attur fis-16 ta’ Ottubru, 2003, li *in forza* taghha, wara li ppremetta :

Illi fit-3 ta’ Dicembru 2001 gewwa Triq id-Dahla ta’ San Tumas, Zejtun, waqt li l-konvenut Simon Darmanin kien qed isuq il-vettura bin-numru ta’ registrazzjoni DAI 982, habat gol-mutur numru ta’ registrazzjoni KLX 651 misjuq mill-attur u propjeta tieghu stess;

Illi ghal dan l-incident jahti unikament il-konvenut Simon Darmanin stess u dana minhabba traskuragni, negligenza u non osservanza tar-regolamenti tat-traffiku;

Illi l-attur sofra danni konsiderevoli fil-mutur u griehi serji b'rizultat ta' l-istess incident;

Illi Simon Darmanin gie interpellat biex jersaq ghall-likwidazzjoni u eventwali hlas tad-danni kagunati u risultanti mill-imsemmi incident izda xorta wahda baqa' inadempjeni;

Talab lill-konvenut jghid ghaliex din l-Qorti m'ghandhiex:

(1) Tiddikjara u tiddeciedi illi kien Simon Darmanin unikament responsabbli ghall-incident in kwistjoni u ghad-danni konsegwenzjali sofferti mill-atturi b'rizultat ta' l-incident awtomobilistiku tat-3 ta' Dicembru, 2001;
(2) Tiddikjara okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi li l-attur sofra dizabilita permanenti b'rizultat tal-griehi gravi kkagunati lilu fl-incident in kwistjoni u tiddetermina il-percentagg ta' din id-disabilita;
(3) Tillikwida okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi d-danni kollha sofferti mill-attur fuq il-persuna tieghu;
(4) Tillikwida okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi d-danni kollha sofferti mill-attur fil-mutur tieghu;
(5) Tikkundanna lil Simon Darmanin ihallas lill-attur l-ammonti hekk likwidati;

Bl-ispejjez u interessi legali ikkalkolati mid-data ta' l-ittra ufficjali datata 25 ta' Awissu, 2003, komprizi dawk ta' l-istess ittra ufficjali tal-25 ta' Awissu, 2003, kif ukoll ta' l-ittra ufficjali pprezentata kontestwalment ma dina c-citazzjoni, kontra l-konvenut li huwa minn issa ingunt ghas-subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni u il-lista tax-xhieda tal-attur;

Rat illi l-konvenut, debitament notifikat, ma ipprezentax nota ta' l-eccezzjonijiet u ghalhekk baqa' kontumaci. Inoltre, il-konvenut qatt ma deher il-Qorti u ma ipprezenta l-ebda nota ta' l-eccezzjonijiet.

Rat id-digriet taghha tat-30 ta’ Mejju 2007, li permezz tieghu hatret lil Dr Yana Micallef Stafrace bhala espert tat-traffiku bis-soliti fakultajiet;

Rat ir-rapport tal-espert tat-traffiku, mahluf minnha fis-6 ta’ Dicembru 2007;

Semghet lix-xhieda li gew prodotti;

Rat id-dokumenti li gew esebiti, il-provi kollha li tressqu u l-atti kollha ta’ dan il-procediment;

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tal-attur;

Ikkunsidrat :

Illi irrizulta mill-provi prodotti illi PS 359 Carmelo Abdilla kien investiga l-kollizjoni mertu ta’ din il-kawza. Huwa xehed illi l-kollizjoni sehhet fit-Triq id-Dahla ta’ San Tumas iz-Zejtun u illi kienet bejn Scammel numru ta’ registrazzjoni DAI 982 u mutur numru ta’ registrazzjoni KLX 651. Is-Surgent esebixxa ir-rapport relattiv ghall-kollizjoni in kwistjoni, kif ukoll l-isketch. Huwa ikkonferma illi s-sewwieq tal-mutur kien qallu illi ftit qabel il-kollizjoni l-iScammel kien qieghed jaqbez tractor. PS 359 ikkonferma illi s-sewwieq tal-mutur kien sofra xi fratturi u ittiehed l-isptar. Huwa kien kellem lis-sewwieq tat-tractor izda dan kien qallu li ma kienx ra l-kollizjoni issehh. Is-Surgent qal illi t-tractor kien kbir u illi ma kienx hemm vetturi ipparkjati fit-triq fejn sehh l-incident.

Ikkunsidrat :

Illi xehed l-attur u qal illi dakinhar ta’ l-incident in kwistjoni ghall-habta tal-hamsa ta’ wara nofsinhar kien qieghed isuq il-mutur tieghu fi Triq id-Dahla ta’ San Tumas Zejtun, gej minn naha taz-Zejtun u sejjer fid-direzzjoni ta’ Wied il-Ghajn. It-triq li kien ghaddej minnha kienet bl-ghelieqi fuq iz-zewg nahat u kien hemm xi djar fuq il-lemin tat-triq; liema djar huwa kien skorrihom madwar hamsin metru qabel ma sehh l-incident. L-attur xehed illi dakinhar ta’ l-

incident ma kienx hemm sinjali li jidhru ma l-art. Il-kundizzjoni tat-temp kienet tajba u it-triq kien niexfa. L-attur qal illi fil-hin ta' l-incident kien qieghed isuq b'velocita ta' madwar hamsin, sittin kilometru fis-siegha u ma kienx hemm karozzi ipparkjati fuq ebda naha tat-triq. Huwa qal illi dak il-hin ma kienx hemm karozzi ohrajn ghaddejjin quddiemu fid-direzzjoni fejn kien sejjer hu u kien qieghed isuq f'nofs il-karreggjata tax-xellug, u cioe' f'nofs il-karreggjata tieghu. Kien hemm dawra fit-triq u kif skorra id-dawra ra scammel numru ta' registrazzjoni DAI 982 misjuq mill-konvenut Simon Darmanin gej mid-direzzjoni opposta, u dan l-iscammel kien mahrug b'aktar minn nofsu fuq il-karreggjata tieghu, kif jidher fl-isketch tal-pulizija. Meta ra hekk u meta ra l-iscammel gej ghal fuqu l-attur xehed illi ipprova jaghmel manuvra biex jevitah, applika l-breakijiet u peress li l-mutur tieghu kien diga imdawwar lejn ix-xellug, in vista tal-fatt li kien ghadu hiereg mid-dawra, ma setghax idur aktar lejn ix-xellug biex jghaddi mill-ftit spazju li kien ghad fadal fil-karreggjata tieghu. Ghalhekk kiser ghal fuq il-lemin tieghu, izda il-konvenut baqa' gej ghal fuqu, ma irnexxielux jevitah u sehhet il-kollizjoni, bil-parti ta' quddiem tal-mutur tieghu jahbat mal-bumper u man-naha tal-fanal ta' quddiem tax-xellug ta' l-iscammel. L-attur ghamel enfazi fuq il-fatt li l-iscammel halla biss zewg metri u sebghin centimetru fuq in-naha tal-lemin tieghu u erbgha metri u sebghin centimetru fuq in-naha tax-xellug tieghu u kien dan il-fattur, apparti l-angulatura tal-mutur tieghu, illi immottiva id-decizjoni tieghu li jipprova jiskapulah fuq ix-xellug tieghu. F'dan ir-rigward, l-attur spjega li peress illi l-mutur tieghu kien diga imdawwar lejn ix-xellug u konsegwentement kien ftit angolat l-isfel lejn ix-xellug, hu ma seghax jikser aktar lejn ix-xellug ghax kieku ghamel hekk kien jaqa zgur u jispicca taht l-iscammel. Ghalhekk dak il-hin deherlu li l-unika mod li kellu sabiex jevita l-incident kien li jiddritta l-mutur u jdur kemm jista jkun lejn il-lemin. L-attur kompla jghid illi d-dinamika kollha ta' l-incident sehhet f'hin qasir hafna, f'madwar sekonda jew tnejn. Huwa spjega wkoll illi kien liebes crash helmet u hwejjeg ta' l-apposta tal-muturi. Ma l-impatt huwa intrema minn fuq il-mutur u gie ghal fuq gembu tal-lemin u ftit li xejn tkaxkar. L-impatt ma kienx ta' tip ta' tkaxkira, izda

aktar tip ta’ tisbita ma l-art. Huwa spicca pressa poco fin-nofs ta’ bejn l-iscammel u il-hajt. Umbaghad il-mutur tieghu tkaxkar ghal ftit metri fuq il-lemin tieghu u gie jistrieh ma l-art quddiem tractor li kien ghaddej mit-triq fid-direzzjoni opposta u li kien fuq ix-xellug ta’ l-iscammel. L-attur spjega li ta’ l-iscammel kien ghadu qed jaghmel manuvra ta’ sorpass biex jaqla lit-tractor. Fil-fatt kif kien qed jipprova jevita l-iscammel l-attur sab lit-tractor kwazi ma wiccu u irrealizza li li kieku ma habatx ma l-iscammel kien ser isib lit-tractor ma wiccu u kien ser jahbat mieghu wkoll, jew sahansitra jigi tahtu, kieku mhux ghall-fatt li kien ghadu daqsxejn aktar lura mill-iscammel. L-attur xehed illi wara l-impact spicca mimdud ma l-art izda ma intilifx minn sensih. Huwa kien mugugh hafna, izda dak il-hin qam minn ma l-art biex ikellem lil ta’ l-iscammel u ikellem ukoll lil tat-tractor ghaliex it-tnejn riedu jitilqu minn fuq il-post. Tat-tractor, certu Joseph Bonnici, beda jghidlu li ma ra xejn u ried jitlaq, izda l-attur ma hallihx jitlaq minn fuq il-post peress illi l-incident sehh quddiemu u hu kien f’posizzjoni gholja fuq it-tractor tieghu. Dwar is-sewwieq ta’ l-iscammel Simon Darmanin, l-attur xehed illi dan ukoll ried jitlaq minn fuq il-post u beda jghidlu “ha insuq issa nirrangaw”, izda hu ma hallihx jitlaq u insista li jigu l-pulizija fuq il-post. L-attur kompla jixhed illi kien cempel lil missieru biex jigi fuq il-post biex jghinu izomm lil kullhadd hemmhekk u missieru gie fuq il-post, umbaghad gew il-pulizija u l-ambulanza. L-attur qal illi huwa ta l-verzjoni tieghu lill-pulizija, izda ma ftakarx jekk tahomx il-verzjoni tieghu fuq li-post jew inkella l-isptar. L-attur xehed illi jaqbel mal-verzjoni illi hemm fuq l-okkorrenza tal-pulizija u qal illi dik kienet il-verzjoni illi huwa fil-fatt ta lill-pulizija. L-attur xehed illi jaqbel ukoll ma l-isketch, izda ma jaqbilx ma kif gew indikati u ikklassifikati il-hsarat fuq il-mutur tieghu peress illi l-mutur tieghu kellu hsarat estensivi u mhux tat-tip slight u il-mutur sahansitra imbaram mad-daqqa. Dwar il-punt ta’ l-impatt, l-attur immarka dan b’salib blu bl-inizjali tieghu hdejh fuq l-isketch li esebixxa u ghalhekk xehed li l-iscammel baqa miexi ftit ‘il quddiem wara l-impatt. L-attur kompla jixhed li ittiehed l-isptar bl-ambulanza u qal illi l-isptar ikklasifikawh illi sofra ksur fl-ispalla u f’dirghajh il-leminija, “fractured right humerus”. L-attur kompla jixhed illi l-isptar hadulu l-x-rays u baghatuh

id-dar biex jistrih u kellu joqghod id-dar madwar sitt gimghat. Wara dawn is-sitt gimghat, mar l-outpatients l-isptar fejn qalulu illi l-ksur kien ghaqad u baghatuh ghal-fisioterapija u baqa jiehu fisioterapija ghal madwar darbtejn fil-gimgha sat-tmiem Marzu tas-sena 2002. L-attur xehed illi jahdem bhala suldat gunner ma l-armata u minhabba l-incident ma setghax imur ix-xoghol ghal madwar xahrejn. Dak iz-zmien kien jahdem ukoll part time bhala waiter fejn kien jaqla madwar mitt lira Maltin fix-xahar, izda ma setghax ikompli wara l-incident peress li t-tray beda jghajjih. L-attur kompla jghid illi fis-27 ta' Gunju 2002 gie invistat mill-kirurgu ortopediku Frederick Zammit Maempel . L-attur xehed illi ghandu paga ta' hames telef u sitt liri maltin u hamsa u disghin centezmu (LM5,006.95) fis-sena u dwar il-hsarat fil-mutur tieghu xehed illi insurance tieghu qabdu lis-surveyor Peter Bonnici sabiex jaghmillu survey fuq il-mutur tieghu u stima ta' l-ispejjez sabiex jigi irrangat il-mutur tieghu, u l-istima giet tammonta ghal prezz ta' elf tmien mija u tletax il-lira Maltin u hamsa u sebghin centezmu (LM1,813.75). Huwa kompla jixhed illi huwa ma ghamilx dawn ix-xogholijiet fuq il-mutur, izda biegh il-mutur lil terzi ghal prezz ta' tmien mitt lira maltin (LM800) u spejga li kien xtara l-mutur madwar sena qabel l-incident ghall-prezz ta' elfejn u tmien mitt lira Maltin (LM2,800).

Ikkunsidrat :

"Illi l-kirurgu Frederick Zammit Maempel iccertifika illi l-attur sofra dizabilita permanenti ta' hamsa fil-mija (5%) b'konsegwenza ta' l-incident mertu ta' din il-kawza.

Illi l-Qorti rat il-konsiderazzjonijiet, konkluzjonijiet u likwidazzjoni tad-danni li waslet ghalihom l-espert tat-traffiku minnha innominata u cioe':

Konkluzioniiiet u Likwidazzioni ta danni

"Illi jidher car li l-incident in kwistjoni sehh peress li l-konvenut kien wrong side jittenta jissorpassa tractor u b'hekk kien qed jostakola il-karreggjata tal-attur li ghalkemm ipprova jiehu *evasive action* sabiex jevita l-

incident ma imexxielhux u b'hekk sar l-iskontru u konsegwenzjalment sofra id-danni l-attur.

Illi b'hekk isegwi li il-hames t-talbiet attrici ghandhom jigu milqugha u d-danni likwidati kif isegwi.

Illi l-attur ghamel riferenza ghal diversi sentenzi rigwardanti il-likwidazzjoni ta danni fin-nota ta sottomissjonijiet tieghu. A skans ta ripetizzjoni u principalment peress li il-kuncetti kwotati huma konsolidati l-esponenti mhux ser taghmel riferenza ghall-istess sentenzi jew sentenzi ohra li jikkonfermaw sostanzjalment l-istess principji.

Damnum Emergens

L-attur esebixxa dok ss4 a fol 61 tal-process fejn l-ispejjes sabiex jigi irrangat il-mutur kien valutat fl-ammont ta Lm1813.75 li fuqhom irid jizdied l-ammont ta Lm326 VAT kif jirrizulta mill-istess dokument u b'hekk l-ammont totali hu ta Lm2139 .L-attur xehed li hu biegh il-mutur ghal Lm800. B'hekk l-ammont dovut bhala *damnum emergens* hu ta **LM2139.**

lucrum cessans

Il-grad ta disabilita gie ritenut li hu ta **5%** mill-espert *ex parte* tal-attur hu ma hemm xejn in atti li jikkontradixxu dan il-grad ta disabilita.

Rigwardanti l-multiplicand jirrizulta li l-attur kien jippercepixxi fil-2005 paga ta cirka Lm5000 fis-sena. Fic-cirkostanzi tal-kas wiehed ghandu jqis l-ammont ta Lm8000 fil-kalkoli tenut kont tal-eta tal-attur ta 23 sena fid-data tal-incident u b'hekk il-possibilita' rejali li l-paga tieghu tul iz-zmien toghla sostanzjalment.

L-istess eta zghira tal-attur fid-datat tal-incident iwassal ghal multiplier ta 35.

It-tnaqqis tal-lump sum minn 20% ghandu jinzel ghal 15% stante t-trapass ta zmien minn mindu sehh l-incident.

5% (8000x35) =	LM14,000-
15% lump sum reduction	LM 2,100
Total	**LL11,900**

Total dovut LM14,039."

Illi l-Qorti, peress illi taqbel mal-konkluzjonijiet u il-likwidazzjoni tad-danni illi ghalihom waslet l-espert tat-traffiku minnha innominata, qeghda taddotta l-imsemmi rapport ta' l-espert tat-traffiku u taghmlu bhala taghha.

Ghaldaqstant u ghar-ragunijiet kollha imsemmija fir-rapport ta' l-espert tat-traffiku Dr Yana Micallef Stafrace, il-Qorti taqta u tiddeciedi din il-kawza billi **tilqa'** t-talbiet kollha attrici u fir-rigward tat-tielet talba attrici qeghda tillikwida d-danni kollha sofferti mill-attur fuq il-persuna tieghu fis-somma ta' tnejn u sebghin elf, sebgha mija u dsaghtax il-euro u erbgha u hamsin centezmu (€72,719.54) u ghar-rigward tar-raba talba attrici qeghda tillikwida d-danni kollha sofferti mill-attur fil-mutur tieghu fis-somma ta' erba telef disa mija u tnejn u tmenin euro u tlieta u hamsin centezmu (€4,982.53), sabiex b'hekk tikkundanna lill-konvenut sabiex ihallas is-somma ta' tnejn u tletin elf seba mija u zewg euro u seba centezmi (€32,702.07) lill-attur.

Bl-ispejjez u bl-imghax kif mitluba kontra l-konvenut.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------